

Ämnesprov, läsår 2014/2015

Samhällskunskap

Delprov A1

Årskurs

6

Elevens namn och klass/grupp

Till dig som ska göra provet!

- Tänk på att alla uppgifter ger dig möjlighet att visa belägg för nivå E. Försök därför att skriva det du kan även om uppgiften känns svår.
- Många uppgifter ger dig möjlighet att också visa belägg för nivå C och A. De små rutorna vid varje uppgift visar vilken nivå uppgifterna går till.

 Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg för nivå E

 Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg för nivå E och C

 Uppgiften ger dig möjlighet att visa belägg för nivå E, C och A

- Tänk på att vid de uppgifter där du ska skriva ett kryss eller ett ord bara skriva **ett** kryss eller ord vid varje ruta eller rad.
- Läs vilka tips ugglan Sam ger dig vid de uppgifter han dyker upp.

Nedan följer 12 påståenden om ekonomi.

Läs varje påstående och kryssa för om det är *sant* eller *falskt*.

	<i>Sant</i>	<i>Falskt</i>
1. Alla barn i Sverige har rätt att få veckopeng.	☐	☐
2. Barnbidrag och pension är exempel på utgifter i ett hushåll.	☐	☐
3. En viss del av lönen går till skatt.	☐	☐
4. Sveriges skatter används till bland annat skolor, vägar och sjukhus.	☐	☐
5. Hyra och försäkringar är exempel på utgifter i ett hushåll.	☐	☐
6. När du köper något kontant betyder det att du betalar senare.	☐	☐
7. Om du köper något på kredit betalar du hela kostnaden direkt.	☐	☐
8. Om man lånar pengar på banken får man betala tillbaka mer än man lånat.	☐	☐
9. Pengar som man tjänar kallas inkomst.	☐	☐
10. På nästan allt du köper betalar du skatt till staten.	☐	☐
11. Ränta kallas den kostnad man betalar för att låna pengar.	☐	☐
12. Det är ofta billigare att köpa något på avbetalning.	☐	☐

Du har kanske varit med om att ni har haft klassråd i skolan. Då har man ett möte där alla i klassen får diskutera olika frågor som rör klassen och komma fram till gemensamma beslut.

När man ska fatta ett demokratiskt beslut finns det saker som är viktiga att tänka på.

Förklara varför följande punkter är viktiga när till exempel en klass ska komma fram till ett demokratiskt beslut på klassrådet!

1. Varför är det viktigt att alla får framföra och diskutera sina åsikter?

2. Varför är det viktigt att genomföra en röstning?

3. Varför är det viktigt att man ibland inte måste visa vad man röstar på?

--	--	--

Idag ges betyg från och med årskurs sex. Det finns politiska partier som vill att det ska ges betyg från årskurs 4.

Det kan finnas både fördelar och nackdelar med att ge betyg från årskurs fyra.

Skriv vilka **fördelar** det kan finnas med att ge betyg från årskurs fyra.

Skriv vilka **nackdelar** det kan finnas med att ge betyg från årskurs fyra.

I en demokrati är det viktigt att alla vuxna medborgare får rösta när det är val. Det finns också annat som är viktigt för att ett samhälle ska kallas demokratiskt, som till exempel åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Det innebär att alla har rätt att tycka och säga vad de vill.

Du ska nu förklara på vilka sätt yttrandefrihet och åsiktsfrihet är viktigt för ett demokratiskt samhälle.

1. Yttrandefrihet och åsiktsfrihet underlättar för människor att påverka samhället.
Förklara på vilka sätt!

2. Yttrandefrihet och åsiktsfrihet kan hjälpa människor att känna sig trygga.
Förklara på vilka sätt!

Två barn från olika delar av världen fick i uppgift att välja ut de tre rättigheter i FN:s barnkonvention som de tyckte var allra viktigast för dem.

Nedan kan du läsa vilka rättigheter de tyckte var viktigast.

Namn: Ranita

Ålder: 12 år

Bor: I New Delhi med mamma och fyra syskon

Viktigaste rättigheterna enligt Ranita:

1. Rätt till bostad, kläder, mat och vatten.
2. Rätt att få gå i skolan gratis.
3. Rätt till sjukvård.

Bild: Creative Commons

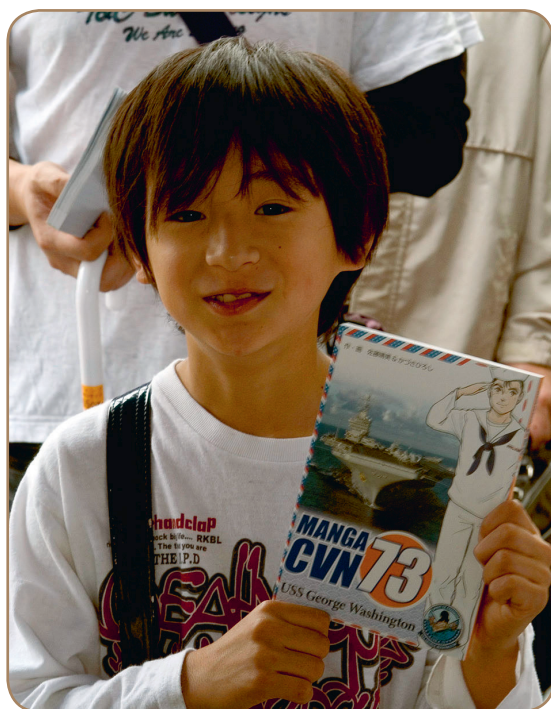

Bild: Wikimedia Commons

Namn: Haruto

Ålder: 12 år

Bor: I Tokyo med mamma och pappa och ett syskon

Viktigaste rättigheterna enligt Haruto:

1. Rätt att få ha egna hemligheter.
2. Vuxna måste lyssna på mig.
3. Rätt till lek, vila och fritid.

Uppgiften fortsätter på nästa sida!

Vad kan det bero på att Haruto tycker att vissa rättigheter är viktigast medan Ranita väljer helt andra?

Ellis och hans klass vill åka till Stockholm på studiebesök men det har varit svårt att få ihop tillräckligt med pengar. Ellis föreslår att alla i klassen ska betala 300 kronor så att de kan åka. Ellis lärare säger att det inte är tillåtet att göra så. Läraren har rätt! Det står i skollagen att skolan ska vara kostnadsfri för eleverna.

Resonera om

- varför lagen säger att grundskolan ska vara kostnadsfri
- vilka konsekvenser det skulle kunna få om lagen inte fanns

Försök att beskriva konsekvenser för både individ och samhälle!

Nedan ser du åtta påståenden.

Sätt ett kryss för om påståendet **stämmer bäst** överens med demokrati eller diktatur.

1.	Vissa har fler rättigheter än andra.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
2.	Alla har samma skyldigheter, t.ex. att betala skatt.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
3.	Man kan bli straffad för att man säger vad man tycker om politiken i landet.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
4.	TV, Internetsidor och tidningar kontrolleras av staten.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
5.	Det hålls regelbundna fria val, t. ex. riksdagsval, presidentval.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
6.	Alla som anklagas för ett brott kan få hjälp av en advokat.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
7.	Man behöver inte berätta för någon hur man har röstat.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐
8.	Det finns inga lagar som gör att medborgarna kan avsätta dem som styr landet.	<i>demokrati</i>
☐	<i>diktatur</i>
☐

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK